

Hart voor Hongkong

Al in 1981 bereidde de bestuurlijk leider van Hongkong, Donald Tsang, zich voor op de Britse machtsoverdracht aan China. 'Ik ging er toen van uit dat de band met China lossler zou zijn dan de afspraken feitelijk zijn geworden' » Yvonne van der Heijden

Enkele dagen vóór Kerstmis leed de bestuurlijk leider van Hongkong, Donald Tsang, een gevoelige nederlaag. De Wetgevende Raad verwierp zijn voorstellen om de verkiezing van een nieuwe leider in 2007 en van nieuwe wetgevers een jaar later meer democratisch te maken. De democratisch gezinde oppositie in de raad zette hem de voet dwars omdat geen uitzicht werd gegeven op het tijdstip van invoering van algemeen kiesrecht, zoals dat in 1997 is beloofd bij de Britse machtsoverdracht van Hongkong aan China. Het heeft Tsang, die vorig jaar juni aantrad op de hoogste post, niet uit zijn evenwicht gebracht. 'Ik zal eerst analyseren welke ontwikkelingen in de afgelopen maanden hebben bijgedragen tot de afwijzing en daarna zal ik nadenken over de volgende stap voorwaarts', reageerde hij na afloop van het nachtelijke debat.

Tsang zit als chief executive van de Special Administrative Region Hongkong in een weinig benijdbare positie. Hij moet constant laveren tussen de politieke rechten die de Hongkongers kunnen claimen op grond van de afspraken die zijn gemaakt bij de machtsoverdracht, en de beperkingen die de Chinese communistische leiders desondanks opleggen. Peking wil zich niet vastpinnen op een tijdpad voor de invoering van algemeen kiesrecht in Hongkong omdat het vreest dat Sjanghai en andere grote steden in China dezelfde democratische rechten gaan eisen. Dat zou een bom leggen onder de communistische eenpartijdictatuur. Dat het in Hongkong nog niet tot een volksofstand is gekomen, ligt enerzijds aan de prioriteiten die de zakelijk ingestelde inwoners leggen bij de aandelenkoersen en de onroerendgoedprijzen. Maar doorslaggevend zijn waarschijnlijk de persoonlijkheid en de zeer Chinese manier van opereren van een gedecideerde Donald Tsang.

De 61-jarige Tsang loopt begin december energiek met snelle, korte passen de ontvangstkamer op de vijfde etage van de Central Government Offices binnen voor een exclusief interview. Hij neemt de tijd om zijn visie op leiderschap uiteen te zetten en de toekomst van Hongkong te schetsen. Twee dagen later staat een grote protestmars gepland voor algemeen kiesrecht. Over de roep om meer democratie zegt hij: 'We marcheren in de richting van algemeen kiesrecht. Daarover bestaat consensus tussen Hongkong en de nationale politieke leiders in Peking. Hoe en wanneer we dat doel bereiken, zal de toekomst uitwijzen. Ondertussen moet

Hongkong succesvol blijven en stabiel, zodat het de welvarendste plaats van Oost-Azië blijft.'

Hij stelt nadrukkelijk geen last te hebben van de druk die de politieke leiders in Peking op zijn schouders leggen door permanent mee te kijken naar wat in Hongkong gebeurt. 'Ik voel geen priemende ogen van onze nationale leiders in mijn rug. Hongkong is autonoom, met uitzondering van defensie en buitenlands beleid. En het uitwerken van de regels in de grondwet. Dat is een gegeven waarbinnen Hongkong zichzelf kan zijn en

'IK WIST DAT 1997 TIJDENS MIJN CARRIÈRE ZOU PLAATSVINDEN. IK WILDE ER MEER OVER WETEN EN DE OPTIES ANALYSEREN'

zich kan blijven ontwikkelen. 'De onverstoortbaarheid van Tsang, Hongkonger in hart en nieren, is gebaseerd op veertig jaar ervaring binnen de ambtenarij en het bestuur. Hij memoreert de allereerste les crisismanagement die hij leert als hij in 1967, 23 jaar oud, zijn loopbaan bij de overheid begint. In dat jaar ontketenen jeugdige aanhangers van de Chinese communistische leider Mao Zedong, zogeheten Rode Gardisten, bloedige onlusten die de straten van Hongkong rood kleuren. 'Hongkong leek op een stad in oorlog. Rode Gardisten marcheerden in colonnes de straten op en neer. Er ontploften bommen. Er waren grootschalige rellen. Ik heb toen gezien hoe ervaren ambtenaren en bestuurders de crisissituaties aanpakten. Het was een verschrikkelijke tijd, maar voor mij een leerrijke ervaring. De belangrijkste les die ik van hen heb geleerd is dat bestuurders ervoor moeten zorgen dat ze onder alle omstandigheden hun zelfbeheersing behouden.'

Harvard

In de jaren daarna klimt Donald Tsang op in de ambtelijke hiërarchie. Hij houdt zich bezig met lokaal bestuur, financiën, handel en beleid dat te maken heeft met de in 1997 voorziene terugkeer van Hongkong onder Chinees gezag. Lange tijd ligt het allerm minst voor de hand dat hij ooit een toppositie zal kunnen bekleden. Hij is weliswaar zeer intelligent en volgt leergierig allerlei interne

cursussen maar hij heeft geen universitaire opleiding genoten. En dat laatste is absoluut noodzakelijk om de eliterangen van het ambtenarenkorps of het bestuur te kunnen binnendringen. 'Ik ben de oudste van zes kinderen. Na de middelbare school was er geen geld om naar de universiteit te gaan. Mijn jongere broers en zussen konden later allemaal wel doorstuderen. Ik moest een baan zoeken en dat viel begin jaren zestig niet mee want de werkloosheid was erg hoog. Ik kwam als verkoper terecht bij een farmaceutisch bedrijf.'

In 1981 krijgt hij onverwacht de kans alsnog naar de universiteit te gaan. Hij behaalt zijn Master of Public Administration aan de Harvard University. 'Het was toeval dat ik daarnaar toe kon. Ambtenaren uit Hongkong gingen voor hun studie altijd naar Oxford in het Verenigd Koninkrijk. Maar de Britse regering verhoogde het collegegeld voor studenten uit Hongkong. De Verenigde Staten boden een Public Administration-programma aan op Harvard voor een scherp concurrerende prijs. Ik werd aangemoedigd me aan te melden. Er is nog speciaal een aardige dame van Harvard naar Hongkong gekomen om te beoordelen of mijn Engels voldoende was en of ik de druk van een academische studie wel aan zou kunnen en zo meer, want ik had geen formele universitaire studie gevolgd.'

Hij bevredigt zijn honger naar kennis door negen verschillende cursussen te volgen vooral op het gebied van economie, bestuurskunde en crisismanagement. Zijn proefschrift gaat over de machtsoverdracht van Hongkong in 1997. 'Dat was geen populair onderwerp in die tijd. De professor die mij begeleidde vond dat ik gek was om eraan te beginnen. Maar ik wist dat 1997 tijdens mijn carrière zou plaatsvinden. Ik wilde er meer over weten en de opties analyseren. Ik heb het dus toch gedaan.' Op de vraag wat zijn conclusie in 1981 was, valt Tsang even stil. Hij lijkt te overwegen of hij in zijn huidige functie daarover nog wel iets kan zeggen en beperkt zich zonder toelichting tot één zin: 'Ik ging er toen van uit dat de band met China lossler zou zijn dan de afspraken feitelijk zijn geworden.'

Welke invloed zijn verblijf op Harvard op zijn leven en zijn carrière heeft gehad, is een veiliger onderwerp om uitgebreid bij stil te staan. 'Het is een van de plezierigste en nuttigste jaren van mijn leven geweest. Het was heel intensief. Een constante stroom van intellectuele prikkels die heeft

FOTO'S: BOB DAVIS

Hart voor Hongkong

Al in 1981 bereidde de bestuurlijk leider van Hongkong, Donald Tsang, zich voor op de Britse machtsoverdracht aan China. 'Ik ging er toen van uit dat de band met China lossler zou zijn dan de afspraken feitelijk zijn geworden' » Yvonne van der Heijden

De 61-jarige Tsang loopt begin december energiek met snelle, korte passen de ontvangstkamer op de vijfde etage van de Central Government Offices binnen voor een exclusief interview. Hij neemt de tijd om zijn visie op leiderschap uiteen te zetten en de toekomst van Hongkong te schetsen. Twee dagen later staat een grote protestmars gepland voor algemeen kiesrecht. Over de roep om meer democratie zegt hij: 'We marcheren in de richting van algemeen kiesrecht. Daarover bestaat consensus tussen Hongkong en de nationale politieke leiders in Peking. Hoe en wanneer we dat doel bereiken, zal de toekomst uitwijzen. Ondertussen moet

pagina 7, 14-01-2006 © Het Financieele Dagblad

Te midden van wedstrijdofficials verricht Donald Tsang de opening van de prestigieuze Cathay Pacific International Races, het grootste paardenevenement van Hongkong

geleid tot een verruiming van mijn denken en een bredere kijk op de wereld. Dat vind ik nog belangrijker dan het vergroten van mijn kennis van macro-economie en bestuurskunde. Ik heb ook mijn eigen sterke en zwakke kanten leren kennen en geleerd verschillende gezichtspunten te aanvaarden en te benutten. Tegelijkertijd zijn er mijn opvattingen over de noodzaak van een sterk en resoluut leiderschap versterkt.'

Het is een manier van leidinggeven die de zelfverzekerde Tsang zelf in praktijk brengt en die volgens zijn critici sterk autocratische trekken vertoont. Opgroeien in de jaren veertig en vijftig in een door de Japanse bezetting verpauperd Hongkong als oudste van zes kinderen en een vader die bij de politie werkte, zal daaraan niet vreemd zijn. Tsang: 'Het was armoe troef in Hongkong, maar ik heb best een mooie jeugd gehad. We woonden met negen kinderen, ook nog drie neefjes, in een kleine flat in een wijk met driehonderd gezinnen van politieagenten. Het was wel eens moeilijk. We hadden thuis amper speelgoed, maar we voelden ons niet tekortgedaan. Ik was een ruwe knaap, zoals alle kinderen van mijn leeftijd die in zo'n gezin opgroeiden. Ik kreeg elke week wel een pak slaag. En dat overkwam alle kinderen in mijn omgeving.'

Na zijn jaar in de Verenigde Staten rijst de ster van Tsang snel om in 1995 de eerste Chinees in de geschiedenis te zijn die het in het Britse bestuur schopt tot financial secretary, zeg maar minister van financiën. Een functie die hij ook bekleedt na de machtsoverdracht in 1997. Hij doet zijn reputatie als daadkrachtig bestuurder eer aan door in augustus 1998 tijdens de Aziatische financiële crisis in te grijpen in de effectenbeurs. Hij koopt namens de overheid voor 118 miljard Hongkong-dollar aandelen op en voorkomt met dit controversiële overheidsingrijpen in de vrije marktwerking verdere manipulatie op de beurs en de koers van de Hongkong-dollar.

Een ander bestuurlijk wapenfeit waarmee hij zich in de kijker van Peking werkt, is de effectieve reorganisatie van de milieudienst na afloop van de crisis door de longziekte sars in 2002. Hij is dan inmiddels de nummer twee in het bestuur achter Tung Chee-hwa, de scheepsmagnaat die oorspronkelijk uit Sjanghai afkomstig is en die door de Hongkongers altijd is gezien als een instrument van de Peking-gezinde ondernemerswereld.

Tsang vindt de alom heersende kritiek op zijn voorganger Tung onterecht en niet eerlijk. 'Tung trad in 1997 aan om het ideaal van 'een land, twee politieke systemen' vorm te geven. Bij de uitvoering van zijn taken heeft hij de omstandigheden tegen gehad. Kort na zijn aantreden werd een groot deel van Azië getroffen door een financiële crisis en later brak sars uit. De geschiedenis zal leren dat Tung een enorme goede prestatie heeft neergezet bij het invoeren van het nieuwe bestuursstelsel in Hongkong als regio van China. Bovendien was er in 1997 niemand anders beschikbaar die tegelijkertijd het vertrouwen had van Peking en acceptabel was

voor Hongkong en die bereid was de bestuurlijke leiding op zich te nemen.'

Bidden

De rooms-katholieke Tsang, die zijn middelbare-schoolopleiding kreeg bij de jezuïeten, is een vrome man. De bijbel is zijn vaste reisgeenoot en om zijn vinger draagt hij een ring waarmee hij onopvallend de rozenkrans kan bidden. Tsang begint elke dag met het bijwonen van een heilige mis in de kerk. Tijd die hij gebruikt om zich te bezinnen en zich mentaal te wapenen tegen het hectische leven in Hongkong. 'Godsdienst is heel belangrijk voor mij. Bidden beurt mij op. Het geeft mij kracht om te werken en maakt het mogelijk het leven aan te kunnen. Mijn zorgen worden minder belangrijk en mijn prestaties onbelangrijk.'

Privé ligt zijn interesse voor China bij de door de jezuïeten gestichte kerken, waarvan hij de ontwikkeling nauwgezet volgt. Hij voelt zich bevoorrecht dat hij in de afgelopen tien jaar missen heeft kunnen bijwonen in uiteenlopende plaatsen als Urumqi in het verre noordwesten en het centraal gelegen Xian. 'De kerk in Wangfujing in Peking is weer in volle luister hersteld en ook de kerken in Sjanghai staan er goed voor. De congregaties groeien en er worden met een grotere regelmaat missen opgedragen.'

Bij de machtsoverdracht in 1997 is Donald Tsang door de Britse koningin geridderd voor zijn verdienste voor Hongkong. Tsang presenteert zich echter nergens als sir Donald. 'Ik ben Chinees en werk in de Chinese Special Administrative Region Hongkong. 'Sir' is een buitenlandse titel. Daarom vind ik het niet passend die titel te voeren. Ik vind het wel een grote eer dat me die titel is verleend voor dertig jaar trouwe dienst voor Hongkong. Daarom heb ik de titel geaccepteerd.'

Tsang is niet bang dat Hongkong door de snelle ontwikkeling van China zijn eigenheid zal verliezen en zal verworden tot een gemiddelde Chinese miljoenenstad, zoals het nabij gelegen Guangzhou. 'Hongkong heeft ook als bestuurlijke regio van China nog steeds alle waarden van de westerse wereld en is nog steeds de meest vrije economie in de wereld. De vier pilaren waarop het succes van Hongkong is gebouwd staan nog recht overeind: een rechtssysteem met een onafhankelijke rechtspraak; een bestuur dat niet corrupt is; een gelijk speelveld voor ondernemers en een vrije nieuwsgaring en ongecensureerde informatiestromen.

'De financiële crisis en sars hebben Hongkong economisch pijnlijk getroffen. Gelukkig heeft inmiddels een omslag plaatsgevonden. Met een groei van 6 procent doet Hongkong het zo slecht nog niet. Hongkong is altijd een uitstekende plaats geweest voor handel met China. Sinds we een vrijhandelsovereenkomst hebben gesloten met China is er zelfs geen betere plaats te bedenken om zaken te doen met China. Hongkong blijft de belangrijkste poort naar de Chinese markt. Geen enkele andere plaats kan op dit gebied met ons concurreren.' ■

